

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Esitysluonnoksessa on erinomaisesti huomioitu, että huoltovarmuuden varmistamiseksi ammatillisessa koulutuksessa on varmistettava, että kriittisten alojen osaamistarpeisiin vastataan riittävästi. Polku maaseudulle ry yhdistys on maaseudun elinvoimaa, vetovoimaa ja työvoiman saantia edistävä yleishyödyllinen yhdistys, jonka jäsenistö koostuu pääasiassa maaseudulla toimivista organisaatioista, yhdistyksistä ja yrityksistä. Polku maaseudulle ry:n hallitus esittää suuren huolensa toiminta-alueensa luonnonvara-alan koulutukseen kohdistuvista leikkauskehdotuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriön lakiesityksen mukainen muutos luonnonvara-alan ammatillisen koulutuksen kustannusryhmään ja rahoitukseen aiheuttaa toteutuessaan alueellemme merkittävän muutoksen alan koulutuksen tarjontaan, laatuun ja sitä myötä työvoiman saantiin huoltovarmuskriittisille aloille. Alueemme tuottaa merkittävän osa koko maan maidon-, lihan- ja perunan tuotannosta, näiden alojen työvoiman saanti on turvattava.

Asian taustoituksessa on käynyt ilmi, että opetushallituksen kustannuseurannassa luonnonvara-alan oppilaitosten perustuskinto koulutukseen ja opetukseen käyttämät summat vaihtelevat merkittävästi eri koulutuksenjärjestäjien välillä. Nyt suunniteltu kustannusryhmän muutos ja rahoituskertoimen leikkaus vaikuttaa erityisesti niihin koulutuksenjärjestäjiin, jotka ovat tarjonneet laadukasta ja elinkeinoa palvelevaa koulutusta käyttämällä luonnonvara-alan koulutukseen tarkoitetut tulot tämän koulutuksen järjestämiseen. Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja ruotsinkielisten lähialueiden luonnonvara-alan koulutuksenjärjestäjät ovat vakavasti esitetyn leikkauksen kohteena. Suunniteltu leikkaus aiheuttaa alueen koulutuksenjärjestäjissä sen, että koulutusta tullaan lakkauttamaan, supistamaan ja käytännönläheisyys poistuu, koska oppimisympäristöjä ja turvallisuuden takaavaa henkilöstöresurssia ei pystytä enää ylläpitämään leikatulla rahoituksella.

OKM:n esittämä tasainen rahoituksen leikkaus ei ole kohtuullinen, eikä asianmukainen isolle osalle luonnonvara-alan oppilaitoksia ja tulee aiheuttaman merkittäviä muutoksia opetuksen määrään, laatuun ja vetovoimaan.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Polku maaseudulle yhdistys haluaa korostaa, että toiminnanohjaus kokeilussa tulee huomioida myös luonnonvara-alan koulutuksen saavutettavuus ja sen laadun säilyminen entisellään

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Hallituksen esitys luonnonvara-alan koulutusten (maatalousala, metsäala (metsäkoneenkuljetuksen osaamisalaa lukuun ottamatta), hevosala) siirtämisestä kustannusryhmästä 4 kustannusryhmään 3 tarkoittaa näiden koulutusten rahoituskertoimen muutosta 1,46 \rightarrow 1,07. Luonnonvara-alan koulutuksiin kohdistuvan pudotuksen arvioidaan olevan n. 27% luokkaa. Toteutuessaan tämä vaikuttaa voimakkaasti alan koulutusten laatuun, vetovoimaan, järjestämismahdollisuuksiin ja tätä kautta osaavan työvoiman saatavuuteen alueellamme ja kriittisillä huoltovarmuus aloilla.

Alalle on jatkossa rekrytoitava enenevässä määrin henkilöitä muulta, kun maaseudulta ja elinkeinon perustaitojen osaaminen tulee tuottaa opetusmaatiloilla, -metsissä ja talleilla. Myös kansainvälisen työvoiman riittävä perusosaamisen ja paikalliseen tuotantoon perehdyttävä osaamisen hankkiminen turvataan opetustilojen avulla.

Rahoituksen uudistus tulee johtamaan opetusmaatilojen lakkautuksiin ja oppilaitosten toimintaedellytysten loppumiseen. Kertoimia tulee tarkastaa ja maa- ja metsätalouden perustutkinnot tulee palauttaa koriin 4.

Asetuksen myötä seuraavien vaikutusten johdosta on mahdollista, että kouluttautumismahdollisuudet yhdistyksemme toiminta-alueella heikkenevät merkittävästi. Tästä seuraavat negatiiviset vaikutukset yrittämisen edellytyksiin ja yrittäjien määrään toimialalla sekä maaseudun elinvoimaan ja huoltovarmuuteen.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Asetus ammatillisen koulutuksen laskentaperusteista, 3§:

Ammatillisen 1 mom. majoituksen järjestämisen korotuskertoimen yksinkertaistaminen.

Majoituksen järjestämisen korotuskertoimen muutos tulee vaikuttamaan luonnonvara-alan oppilaitosten asuntolatoiminnan rahoitukseen ja heikentää oleellisesti opiskelijoiden mahdollisuutta tulla luonnonvara-alan koulutukseen pitkien välimatkojen vuoksi.

Majoitustoiminnan rahoituksen leikkaaminen ei ole mahdollista ja luonnonvara-alalla on säilytettävä kustannusryhmän mukainen majoituskorotus

Asetusluonnokset

Kustannusryhmä muutokset sekä kustannusryhmien painokertoimien muutokset kohdistuvat luonnoksessa vakavasti luonnonvara-alan koulutukseen ja asuntolatoimintaan ja näin vaarantaa näiden koulutusten järjestämisedellytykset jatkossa.

Koulutuksen järjestämisen edellytys noin puolella luonnonvara-alan koulutuksen järjestäjiä on, että rahoitus ei laske nykyistä alemmas. Nykyiselläkään VOS-rahoitus tasolla koulutuksen kehittäminen ja uudistaminen ei ole mahdollista ja luonnonvara-alan koulutus on tappiollista toimintaa niille koulutuksenjärjestäjille, jotka tuottavat laadukasta opetusta alalle.

Maatalous-, metsä- ja hevosalan perustutkinnot on sijoitettava takaisin kustannusryhmään neljä tai painokerrointa on nostettava hallituksen esityksestä nykyiselle tasolle (1,46).

Muut kommentit

Huoltovarmuuden ja luonnonvara-alan koulutuksen turvaamiseksi maatalous-, metsä- (muut kuin metsäkoneenkuljetuksen osaamisala) ja hevosalan perustutkinnot on sijoitettava takaisin kustannusryhmään neljä tai painokerrointa on nostettava hallituksen esityksestä nykyiselle tasolle (1,46).

Seppälä Timo
Polku Maaseudulle ry